УДК 37.378

DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.73-83](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.73-83)

**МИРОСЛАВА ВОВК,
КИРИЛ КОТУН**

**РІДНОМОВНА І БАГАТОМОВНА ОСВІТА
У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**
(щорічні вебінари до Міжнародного дня рідної мови)

Анотація. У статті окреслено особливості проведення щорічних вебінарів «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» присвячених Міжнародному дню рідної мови, що був започаткований та затверджений 21 лютого 2000 року на Генеральній конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (далі – ЮНЕСКО). Щороку, напередодні святкування Міжнародного дня рідної мови Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» Національної академії педагогічних наук України спільно з Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України організовує вебінар з питань рідномовної і багатомовної освіти. До тематичних напрямів роботи вебінару, щороку приєднуються провідні заклади вищої освіти, післядипломної педагогічної освіти, середньої освіти, недержавні громадські організації, органи влади та місцевого самоврядування, а також різні зарубіжні інституції. У вебінарі щороку беруть участь понад 150 наукових, науково-педагогічних працівників, вчителів, студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, представників недержавного сектору та органів місцевого самоврядування. Онлайн зв'язок вебінару уможливорює дистанційно обговорювати, аналізувати і узагальнювати важливі питання мовної освіти та обґрунтовувати пропозиції щодо удосконалення та розвитку проблемних питань рідномовної і багатомовної освіти, ураховуючи досвід провідних країн світу. Вебінари та інші масові заходи, присвячені Міжнародному дню рідної мови, які проводить Кафедра ЮНЕСКО, оприлюднено на офіційних інтернет порталах, веб-сайтах, засобах масової інформації, а також на міжнародній арені. Зокрема, у 2019 році два масових заходи Кафедри, було опубліковано на спеціально створеній ООН та ЮНЕСКО міжнародній онлайн платформі «Міжнародний рік мов корінних народів – 2019».

Ключові слова: рідномовна освіта, багатомовна освіта, вебінари, сталий розвиток, суспільство, Кафедра ЮНЕСКО, інституції, міжнародна арена.

**MOTHER LANGUAGE AND MULTILINGUAL EDUCATION
IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT SOCIETY**
(webinars for the International Mother Language Day)

Abstract. The article describes the specific features of the annual webinars on Mother language and multilingual education in the context of sustainable development of society, dedicated to International Mother Language Day, which was initiated and approved on February 21, 2000 by the General Conference of United Nations on Education, Science and Culture Organization (hereinafter - UNESCO). Every year, on the eve of the International Mother Language Day, the UNESCO Chair on Lifelong Professional Education of the XXI Century of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, in cooperation with the Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical and Adult Education of the NAES of Ukraine, organizes a webinar on mother language and multilingual education. To the topical areas of webinar are joined the leading institutions of higher education, postgraduate pedagogical education, secondary education, NGOs, governmental authorities and local self-government, as well as various foreign institutions. More than 150 scientific and pedagogical staff, teachers, students, postgraduates, doctoral students, representatives of the non-state sector and local self-government bodies participate in the webinar every year. Online connection of the webinar enables to remotely discuss, analyze and summarize important questions of language education, and create propositions for improving and developing the problematic issues of mother language and multilingual education, taking into account the experience of the world's leading countries. The webinar and other mass events dedicated to the International Mother Language Day, held by the UNESCO Chair, are published on official internet portals, websites, mass media, and in the international arena. In particular, in 2019 two mass events of the Chair were published on the specially created UN and UNESCO international online platform "International Year of Indigenous Languages - 2019".

Key words: mother language, multilingual education, webinars, sustainable development, society, UNESCO Chair, Institutions, International Arena.

Міжнародний день рідної мови був проголошений з ініціативи Бангладеш і затверджений на Генеральній конференції ЮНЕСКО в 1999 р. День рідної мови відзначається 21 лютого в усьому світі з 2000 р. ЮНЕСКО визнає важливість збереження культурного та лінгвістичного розмаїття у контексті сталого розвитку ЮНЕСКО спрямовує діяльність збереження культурних і лінгвістичних відмінностей, які сприяють утвердженню толерантності і поваги до інших. Зі зникненням все більшої кількості мов лінгвістичне розмаїття знаходиться під посиленою загрозою. Майже 40% населення світу не має можливості здобувати освіту зрозумілою для них мовою.

Окремим із пріоритетів ЮНЕСКО, є те, що відповідна мовна освіта є основоположним елементом, який надає можливості використовувати переваги якісної освіти, продовжувати навчання упродовж усього життя і мати широкий доступ до інформації. Це стає можливим завдяки політиці мовної освіти, яка заохочує використання принаймні трьох мов, одна з яких є рідною або першою (стандарт, викладений ЮНЕСКО в установчому документі «Освіта в багатомовному світі»). Крім того, мовна освіта може розглядатися як засіб, що гарантує кожній людині брати участь у житті суспільства як громадянам світу, сприяючи прогресу як на місцевому, так і на глобальному рівнях.

Уперше Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України долучилася до святкування Міжнародного дня рідної мови у 2017 р.

Відзначення Міжнародного дня рідної мови 21 лютого 2017 р. було присвячено темі «На шляху до сталого майбутнього за допомогою багатомовної освіти». Тема Дня відповідала проблематиці Всесвітньої доповіді ЮНЕСКО з моніторингу освіти 2016 року – «Освіта в інтересах людей і планети: побудова сталого майбутнього для всіх». Метою досягнення сталого розвитку усіх є доступ до навчання як рідною мовою, так й іншими мовами. Саме через оволодіння першою або рідною мовою здобуваються основні навички читання, письма і рахунку. Місцеві мови, особливо мови меншин та корінних народів, є носіями культур, цінностей і традиційних знань. Саме тому, во-

ни відіграють важливу роль у забезпеченні сталого майбутнього.

Рис. 1. Виступ академіка Георгія Філіпчука

Напередодні церемонії відкриття Міжнародного дня рідної мови, 20 лютого 2017 р. у Києві за ініціативи Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» та Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України відбувся вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства». Участь у вебінарі взяли: науково-дослідна лабораторія академічної культури дослідника; кафедра російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка та ін.

Участь у вебінарі взяли 140 науковців, викладачів, студентів, магістрантів, аспірантів та ін. Працювало 3 секції з напрямів: розвиток мови як основа національної культури й чинник сталого розвитку суспільства; теорія і практика рідномовної і багатомовної освіти в Україні і світі; розвиток мови як основа національної культури й чинник сталого розвитку суспільства.

В обговоренні питань взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці, педагоги, вчені: Нелля Ничкало (доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України);

Рис. 3. Професор Лариса Лук'янова

Лариса Лук'янова (доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України); Лідія Хомич (доктор педагогічних наук, професор, заступник директора ІПОД НАПН України); Галина Сотська (доктор педагогічних наук, професор, керівник Кафедри

Рис. 2. Академік Нелля Ничкало

ЮНЕСКО); Георгій Філіпчук (доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України);

Лариса Лук'янова (доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України); Лідія Хомич (доктор педагогічних наук,

Рис. 4. Академік Георгій Філіпчук та український політик Іван Заєць

ЮНЕСКО); Тереса Янічка-Панек (доктор, професор надзвичайний кафедри соціальних наук, викладач дошкільної педагогіки і ранньо-шкільної педагогіки Вищої школи бізнесу і науки про здоров'я в Лодзі (Республіка Польща); Іван Заєць (український політик, народний депутат Верховної Ради України I, II, III, IV та VI скликань); Олександр Кучерявий (доктор педагогічних наук, професор); Тамара Усатенко (доктор педагогічних наук, професор) та багато інших.

Протягом вебінару було проаналізовано сучасні тенденції розвитку багатомовної і рідномовної освіти в Україні і світі; розвиток мовнокомунікативної компетентності викладачів-дослідників, молодих науковців, студентів.

Ураховуючи актуальність, теоретико-методологічну та методичну важливість пропозицій, викладених у доповідях і виступах на пленарних і секційних засіданнях, у межах вебінару було визначено такі напрями перспективної діяльності Кафедри:

1. *Розвиток мови як основа національної культури й чинник сталого розвитку суспільства:*

– з метою досягнення сталого розвитку усіх членів українського суспільства всіляко сприяти доступу до навчання як рідною мовою, так і іншими мовами. Саме через оволодіння першою або рідною мовою здобуваються основні навички читання, письма і рахунку. Місцеві мови, особливо мови меншин та корінних народів, є носіями культури, цінностей і традиційних знань, тому вони мають відігравати важливу роль у забезпеченні сталого майбутнього;

– сприяти утвердженню освіти у контексті глобальної громадянськості.

2. *Розвиток мовнокомунікативної компетентності різних категорій дорослого населення:*

– опираючись на висновки ЮНЕСКО, спрямовувати освіту в Україні на якість викладання і навчання на основі взаєморозуміння і творчого підходу; утверджувати когнітивний аспект навчання, забезпечуючи безпосереднє застосування отриманих знань на практиці, у професійній діяльності шляхом використання рідної мови; сприяти розвитку діалогу і розширенню педагогічної взаємодії на основі безпосереднього спілкування; забезпечувати гармонійний взаєв'язок між глобальним і регіо-

нальним контекстами; сприяти участі особистості у житті суспільства, доступу до нових знань і надавати широкі можливості для культурного самовираження.

22 лютого 2018 р. в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України відбувся другий вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства».

Ініціатором заходу виступила Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» у співпраці з Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка. Захід було присвячено Міжнародному дню рідної мови ЮНЕСКО 21 лютого 2018 р. Тема дня – «Збереження лінгвістичного розмаїття і популяризація мультилінгвізму з метою реалізації цілей сталого розвитку».

Рис. 5. Учасники II вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» – 2018

Конкретні цілі: забезпечення якісної освіти і навчання упродовж життя на основі Рамочної програми «Освіта – 2030»; забезпечення лідерських позицій у сфері освіти на глобальному і регіональному рівнях; утвердження системи освіти у всьому світі і визначення шляхів вирішення глобальних проблем сучасності через освіту; спільна діяльність з керівництвами різних країн щодо підвищення ефективності систем освіти шляхом вживання політичних заходів у напрямі аналізу, моніторингу реалізації Рамочної програми дій у сфері

освіти до 2030 року; здійснення реформацийних змін, підкріплених партнерськими зв'язками.

Участь у вебінарі взяли 160 науковців, науково-педагогічних працівників, вчителів, магістрантів, аспірантів, докторантів, студентів.

Модератором заходу виступила директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України Лариса Лук'янова, яка висвітлювала історію відзначення Міжнародного дня рідної мови. 1952 р. влада Пакистану проголосила урду єдиною державною мовою, рідною вона була лише для 3% населення, що зумовило низку протестів. Адже більшість населення країни розмовляла бенгальською мовою. 21 лютого 1952 р. під час демонстрації протесту кількох студентів-демонстрантів було вбито. 26 жовтня – 17 листопада 1999 р. в Парижі на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 21 лютого 2000 р. ЮНЕСКО було проголошено Міжнародним днем рідної мови.

Рис. 6. Представники Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (у режимі онлайн-зв'язку)

Голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Павло Мовчан окреслив ретроспективу становлення рідномовної освіти в Україні, акцентувавши увагу на генезі сакральності українського слова. Громадський діяч обґрунтував філософські засади буття слова, мови як космічного явища. «Мова – місійна, споконвічна, – зазначив П. Мовчан, – місія слова – оберігати душу народу. Через мову народ сповідує принцип «бути собою».

Професор, завідувач кафедри слов'янської філології і загального мовознавства Київського міжнародного університету, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України, член Національної спілки письменників України, член Центрального правління та Головної ради Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка Іван Ющук охарактеризував рідномовні обов'язки громадянина у контексті сучасних державотворчих процесів. На основі наративних джерел педагог-дослідник означив роль рідної мови у формування світоглядних орієнтирів молоді на прикладі життя і творчості Б. Грінченка, Г. Тютюнника та ін.

Рис. 7. Виступ академіка Георгія Філіпчука

Доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України Георгій Філіпчук обґрунтував пріоритети утвердження української мови як чинника духовної безпеки нації, кристалізації громадянського суспільства. «Українська мова народила 880 тисяч пісень, – зазначив науковець. – Цей факт свідчить про глибинне коріння української нації. Пізнати Україну можна через культуроцентризм і водночас діалог культур».

Український політик, народний депутат Верховної Ради України багатьох скликань Іван Заєць означив пріоритетні напрями мовної політики упродовж років незалежності України, а також проінформував про проблеми створення законодавчого підґрунтя, спрямованого на утвердження рідномовної освіти у державі. Філософські орієнтири розвитку рідної мови з урахуванням принципів сталого суспільства пов'язані, на переконання громадського діяча, з проблемами суперечливих історичних процесів, необхідністю збереження національної пам'яті.

Ольга Ходацька, Посол Миру, член Національної спілки журналістів України, ме-

тодист гімназії-інтернату № 13 м. Києва, вчитель української мови та літератури, представила досвід формування мовної компетентності сучасного школяра (проектна робота, літературні студії, читацький клуб тощо) у контексті реалізації Концепції Нової школи. Талановита поетеса, натхненний організатор, Ольга Миколаївна декламувала власні вірші, які насичені сакральністю, ціннісним сенсом рідного слова.

У режимі онлайн-зв'язку науковці академічної інституції, громадські діячі, політики, педагоги мали можливість ознайомити студентів й учнів спеціалізованих та закладів вищої освіти з проблемами мовної політики в Україні і світі, сучасними тенденціями розвитку рідномовної і багатомовної освіти. Доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету імені А.Макаренка, завідувач науково-дослідної лабораторії «Академічна культура дослідника» Олена Семеновича означила проблему збереження сакральності рідного слова в умовах прагматичності сучасного світу, а також від імені освітян звернулася до науковців інституту, громадських діячів зі словами вдячності за можливість конструктивного наукового діалогу.

Молодь цікавили відповіді щодо нагальних проблем вивчення рідної мови, питань багатомовності в українському, європейському, світовому освітньому просторі. Студенти Сумського державного педагогічного університету імені Антона Макаренка, Донбаського державного педагогічного університету, Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка насамперед зосередили увагу на проблемах мовної державної стратегії, законодавчого забезпечення розвитку рідної мови і утвердження багатомовності у державі, уніфікації мовних норм у зв'язку з обговоренням нової редакції українського правопису тощо.

Здобутки громадських діячів, співробітників інституту, академічних наукових шкіл щодо забезпечення рідномовної і багатомовної підготовки майбутніх фахівців, студентської та учнівської молоді було презентовано на виставці книг, підготовленої завідувачем бібліотеки ІПОД НАПН України, заслуженого діяча культури України Людмилою Штомою.

Ураховуючи актуальність, теоретико-методологічну та методичну важливість пропозицій, викладених у доповідях і ви-

ступах на пленарних і секційних засіданнях, вебінар рекомендував:

- підтримувати як викладання рідною мовою, так і багатомовну освіту загалом;
- сприяти проведенню заходів з популяризації викладання рідною мовою і багатомовної освіти, що здійснюватимуться на рівні країн;
- залучати заклади освіти різного рівня акредитації до обговорення питань:
- законодавчих аспектів і пріоритетів мовної політики в Україні і світі;
- розвитку мови як основи національної культури й чинника сталого розвитку суспільства; – формування міжкультурної толерантності засобами рідної мови;
- розвитку мовно-комунікативної компетентності різних категорій дорослого населення;
- психологічних засад формування комунікативно компетентної особистості тощо.

Івана Зязюна НАПН України). Третій рік поспіль головним ініціатором проведення заходу стала Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». Співорганізаторами проведення вебінару виступили Всеукраїнське товариство «Прогрес» імені Тараса Шевченка, Конгрес української інтелігенції, науково-дослідна лабораторія ґрінченкознавства Київського університету імені Бориса Ґрінченка, науково-дослідна лабораторія академічної культури дослідника Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Оскільки у 2016 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію щодо проголошення 2019 р. Міжнародним роком мов корінних народів (International Year of

Indigenous Languages) відповідно, тема Міжнародного дня рідної мови 2019 року – «Мови корінних народів важливі для сталого розвитку, забезпечення миру і примирення» / «Indigenous languages matter for development, peace building and reconciliation».

Рис. 8. Учасники III вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» – 2019

Модератором заходу виступила Нелля Ничкало (академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України). Головними доповідачами виступили запрошені гості та експерти у тематичних напрямках заходу (Георгій Філіпчук, Іван Ющук, Сергій Гальченко, Кирило Стеценко, Ольга Ходацька). Участь у вебінарі взяли громадські діячі, науковці, викладачі, студенти, магістранти, аспіранти, викладачі університетів, учителі загальноосвітніх і дошкільних закладів, тренери. Пряме включення відбувалося з викладачами і студентами наукової лабораторії «Академічна культура дослідника» Сумського державного університету імені Антона Макаренка.

Рис. 9. Професор Іван Ющук та академік Нелля Ничкало

Упродовж вебінару відбувалися онлайн

дискусії, де обговорювалися проблеми сучасної освіти з таких напрямів: мовна ідентичність у третьому тисячолітті, пріоритети рідномовної і багатомовної освіти в Україні і світі; трансформація концепції «грамотності» у сучасному соціокультурному контексті; центри мов і культур в Україні: досвід діяльності та перспективи розвитку; мова і культура корінних народів – визначальний чинник інтелектуально-креативного розвитку молодого покоління; європейський досвід багатомовної освіти та перспективи для української школи; популяризація мультилінгвізму серед викладачів закладів вищої освіти – умова забезпечення їхніх лідерських позицій у громадянському суспільстві; кроскультурна складова професійного розвитку вчителя; мовна складова громадянської компетентності майбутнього педагога; створення мовнокультурного середовища в освітніх закладах України як чинник розвитку національного світогляду молоді.

Рис. 10. Учасники круглого столу у Національному музеї історії України (колаж)

Другий захід присвячений Міжнародному дню рідної мови – круглий стіл «Громадянсько-патріотичні ідеї Т.Г. Шевченка в соціокультурному та освітньому просторі України», проведений 5 березня 2019 року у Національному музеї історії України (м. Київ).

Провідними проблемами обговорення були питання утвердження статусу української мови як державної та мов інших національностей з позиції посилення поваги до них, забезпечення повноцінного розвитку і збагачення. Близько 100 учасників круглого столу обґрунтували необхідність обговорення таких проблем рідномовної і багатомовної освіти у межах дискусійної платформи: педагогічні ідеї Тараса Григоровича Шевченка у сучасному контексті

міждисциплінарності опанування мови; ідея неперервності навчання у творчості Т. Шевченка; графіка рідної мови; пріоритет громадянських цінностей в рідномовній освіті зарубіжних країн; абетка Тараса Шевченка як культурно-освітня дитиноцентристська скарбниця сучасного постоупу національного «Я» та ін.

Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» представила обидва заходи на офіційному веб-сайті Міжнародного року мов корінних народів (<https://en.iyil2019.org/events>), спеціально створена ООН та ЮНЕСКО міжнародна онлайн платформа. В кінці 2019 р. на Генеральній Асамблеї ООН була представлена звітна доповідь Спеціальним Доповідачем з прав корінних народів щодо участі різних країн світу у проведенні масових заходів до Міжнародного року мов корінних народів 2019 та висвітлення їх на веб-платформі.

У 2020 р. в гімназії-інтернаті №13 м. Києва вчетверте поспіль відбувся вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» (17 лютого). Незмінні організатори вебінару: Кафедра ЮНЕСКО «Непере-

рвна професійна освіта XXI століття» НАПН України; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Тема Міжнародного дня рідної мови у 2020 році – «Мови без кордонів» / «Languages without borders». Провідна мета дня – визнання і повага до мовного та культурного різномаття задля сприяння єдності, згуртованості і сталого розвитку суспільства.

Вебінар було організовано у формі 5 локацій: ГраВікКон «Мова – код нації»; дискусійна платформа «Нова доба нового прагне слова: учні – вчителі – науковці»; музична вітальня «Мелодика української пісні»; АРТ-простір #Chitachi: «Знищимо суржик – збережемо рідну мову»; PRESENT-подіум:

«Коріння рідного слова в сучасному вимірі».

Рис. 11. Локація «ГраВікКон
«Мова – код нації»

Модератор локації «ГраВікКон «Мова – код нації» Ольга Ходацька, вчитель української мови та літератури гімназії-інтернату №13 м. Києва, організувала і провела гру, вікторину та конкурс з учнями 9-10 класів. Мета – поглибити знання учнів про мову і мовлення; розвивати творчі й комунікативні здібності учнів, удосконалювати їхні пошукові вміння; плекати любов до рідного слова, допитливість і бажання здобувати нові знання. Учні, вчителі та науковці працювали у чотирьох групах, дві з яких виконували і презентували проєктну роботу «Мова – код нації», «Мова – душа народу», інші дві групи виконували вікторину та різні конкурси.

Рис. 12. Учасники IV вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» – 2020
(зліва направо: Г.Філіпчук, М.Вовк, Н.Філіпчук, Ю.Грищенко, С.Ходаківська)

Локація – «Дискусійна платформа «Нова доба нового прагне слова: учні – вчителі – науковці». Модератор – Світлана Возненко, директор гімназії-інтернату № 13 м. Києва. Учасниками дискусійної платформи висту-

пили Георгій Філіпчук (доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, заступник голови Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка); співробітники Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; педагоги та учні гімназії-інтернату №13 м. Києва.

Рис. 13. Вручення наукових видань академіком Георгієм Філіпчуком учням та директору гімназії-інтернату №13 м.Києва Світлані Возненко

У межах дискусійної платформи учениця 9-А класу гімназії-інтернату №13 м. Києва Куцик Анна виступила з науково-дослідницькою роботою «Педагогіка доброторення академіка Івана Зязюна у контексті реалізації Нової української школи» (науковий керівник – Мирослава Вовк, педагогічний керівник – Світлана Возненко), в якій відзначила, що творча взаємодія вчителя-добротворця й учня – крок уперед до побудови й розвитку Нової української школи, яка працює без примусу, в якій використовується колективний інтелект, в якій оцінка – це адекватний зворотній зв'язок, де дитина почувається щасливою.

Пізнавальним був виступ учениці 9-А класу Балацької Ірини з науково-дослідницькою роботою «Націєтворчі актуалітети в педагогічних ідеях академіка Георгія Філіпчука» (науковий керівник – Мирослава Вовк, педагогічний керівник – Ольга Ходацька). Дослідниця зазначила, що виховання громадянина, патріота України може бути ефективним на основі гармонійної єдності державної культурно-освітньої політики та всієї громадської спільноти країни. Проаналізувавши націєтво-

рчі актуалітети в педагогічних ідеях академіка Георгія Філіпчука та націєтворчу взаємодію вчителів та учнів гімназії-інтернату №13 м. Києва І. Балацька зазначила твердження, що дух українськості, патріотизму, добра, краси, істини, загальнолюдських цінностей охоплює сьогодні як дорослих, так і учнівську молодь, за якою майбутнє нашої держави.

Рис. 14. Локація PRESENT-подіум: «Коріння рідного слова в сучасному вимірі»

Рис. 15. Локація АРТ-простір #Chitachi: «Знищимо суржик – збережемо рідну мову»

Академік Георгій Філіпчук у своєму виступі «Мовна політика в Україні» акцентував увагу на актуальних проблемах мови в родині, школі, державі; питанням Людини в Людині, обов'язку, миру, добра, краси, істини. Науковець високо оцінив роботу дискусійної платформи і роботу гімназії-інтернату №13 м. Києва з мовного питання і національно-патріотичного виховання в цілому.

У роботі дискусійної платформи взяли участь вітчизняні науковці:

Олена Семенов (доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка) з доповіддю «Етноспецифіка концепту освіта (на матеріалі українських і польських прислів'їв»;

Мирослава Вовк (доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, член Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття») з доповіддю «Законодавчо-нормативне врегулювання розвитку рідномовної освіти в Україні»;

Рис. 16. Локація музична вітальня «Мелодика української пісні»

Наталія Філіпчук (докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, член Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття») з доповіддю «Педагогічні засоби реалізації принципу двомовності в музейній педагогіці»;

Кирил Котун (кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, член Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття») з доповіддю «Особливості багатомовної освіти у професійному розвитку вчителів початкових шкіл Скандинавських країн»;

Юлія Грищенко (кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені

Івана Зязюна НАПН України) з доповіддю «Культура усного мовлення як складова педагогічної майстерності вчителя»;

Сніжана Ходаківська (молодший науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України) з доповіддю «Мовна культура вчителя початкових класів».

В обговоренні також взяли участь учителі гімназії-інтернату №13 м. Києва, учні, викладачі і студенти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Підсумовуючи роботу дискусійної платформи, академік Георгій Філіпчук наголосив на фундаментальних засадах розвитку сучасної освіти, які суголосні з ідеями академіка І. Зязюна: культуроцентризм сучасного освіти, людиноцентризм в соціокультурному вимірі, націєтворчі пріоритети в освіті, становлення громадянського суспільства через освіту, тривимірність моделі розвитку України («особистісно орієнтована – національна – європейська»), виховання рідномовної особистості.

Рис. 17. Учасники IV вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» – 2020

Локація «АРТ-простір #Chitachi», «Знищимо суржик – збережемо рідномову» була

представлена модератором Іриною Юрченко, керівником гуртка #Chitachi, яка провела інтерактивну гру із учнями 5-х класів та з гостями-науковцями і вчителями.

Локація «PRESENT-подіум «Коріння рідного слова в сучасному вимірі» продемонструвала майстерну акторську гру учнів 5-х класів, які презентували уривок із легенди «Про створення Києва». Модератор – Вікторія Дзюба, заступник директора з виховної роботи гімназії-інтернату №13 м. Києва.

Локація «Музична вітальня: «Мелодика української пісні» продемонструвала інтерпретацію учнями старших і молодших класів, українських народних пісень про рідний край, мову, про звичаї і традиції українців. Модератори – Т.Семенченко та В.Троц, вчителі гімназії-інтернату №13 м. Києва.

У підсумку, завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту Мирослава Вовк вручила подяку педагогічному колективу гімназії-інтернату №13 м. Києва від Кафедри ЮНЕСКО за активну діяльність у реалізації ідей рідномовної освіти у сучасному українському суспільстві, а також за проведення вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку» до Міжнародного дня рідної мови ЮНЕСКО.

Маємо констатувати, що лише діалогічна взаємодія науковців, освітян, громадських діячів, опертя на науково обґрунтовані концепції і врахування історичного досвіду мовної політики в Україні та світі сприятиме утвердженню пріоритетів культуровідповідності і полікультурності в сучасному просторі, її якості та зміцненню на міжнародному, національному, регіональному та особистісному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА

- Вовк, М. П. (2018). *Тенденції розвитку рідномовної і багатомовної освіти у контексті сталого розвитку суспільства. Інформаційна стаття*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/tendenci-rozvitku-ridnomovno-i-bagatomovno-osviti-u-konteksti-stalogo-rozvitku-suspilstva/> (Vovk, M. P. (2018). *Tendentsii rozvytku ridnomovnoi i bahatomovnoi osvity u konteksti staloho rozvytku suspilstva. Informatsiina stattia*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/tendenci-rozvitku-ridnomovno-i-bagatomovno-osviti--u-konteksti-stalogo-rozvitku-suspilstva/>)
- Вовк, М.П. (2017). Пріоритети рідномовної й багатомовної освіти в Україні та світі. *Освіта Буковини (додаток)*, 13, 3. (Vovk, M.P. (2017). *Priorytety ridnomovnoii y bahatomovnoii osvity v Ukraini ta sviti. Osvita Bukovyny (dodatok)*, 13, 3.)
- Вовк, М.П., Ходацька, О.М. (2018). Рідномовні обов'язки: діалогічна взаємодія науковців, освітян і громадських діячів. *Справи сімейні*, 3(252), 30–32. (Vovk, M.P., Khodatska, O.M. (2018). *Ridnomovni oboviazky: dialohichna vzaemodiia naukovtsiv, osvitian i hromadskykh diiachiv. Spravy simeini*, 3(252), 30–32.)

- ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України. (2017). *Відбувся вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства»*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/vidbuvnya-vebinar-ridnomovna-i-bagatomovna-osvita-u-konteksti-stalogo-rozvitku-suspilstva/> (IPOOD imeni Ivana Ziazuna NAPN Ukrainy. (2017). *Vidbuvsia vebinar «Ridnomovna i bahatomovna osvita u konteksti staloho rozvytku suspilstva»*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/vidbuvnya-vebinar-ridnomovna-i-bagatomovna-osvita-u-konteksti-stalogo-rozvitku-suspilstva/>)
- ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України. (2019). *Вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» - 2019*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/vebinar-ridnomovna-i-bagatomovna-osvita-u-konteksti-stalogo-rozvitku---2019/>
- (IPOOD imeni Ivana Ziazuna NAPN Ukrayiny. (2019). *Veinar «Ridnomovna i bahatomovna osvita u konteksti staloho rozvytku suspilstva» - 2019*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/vebinar-ridnomovna-i-bagatomovna-osvita-u-konteksti-stalogo-rozvitku---2019/>)
- ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України. (2020). *Об'єднані рідною мовою: взаємодія науковців, учителів, учнів*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/obdnan-rdnoyu-movoyu-vzamodya-naukovcv-uchitely-uchnv/> (IPOOD imeni Ivana Ziazuna NAPN Ukrayiny. (2020). *Obiednani ridnoiu movoiu: vzaiemodiia naukovtsiv, uchyteliv, uchniv*. URL: <http://ipood.com.ua/novini/obdnan-rdnoyu-movoyu-vzamodya-naukovcv-uchitely-uchnv/>)
- Лук'янова, Л.Б. (Ред.) (2017). *Рекомендації за результатами проведення науково-практичних масових заходів Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН у 2017 році: науково-довідкове видання*. Київ: ТОВ «ДКС Центр». URL: <http://lib.iitta.gov.ua/709836/> (Lukianova, L.B. (Red.) (2017). *Rekomendatsii za rezultatamy provedennia naukovo-praktychnykh masovykh zakhodiv Instytutu pedahohichnooi osvity i osvity doroslykh NAPN u 2017 rotsi: naukovo-dovidkove vydannia*. Kyiv: TOV «DKS Tsentr». URL: <http://lib.iitta.gov.ua/709836/>)
- International Year of Indigenous Languages. (2019). *Civic And Patriotic Ideas Of Taras Shevchenko In The Socio-Cultural And Educational Space Of Ukraine*. URL: <https://en.iyl2019.org/events/civic-and-patriotic-ideas-of-taras-shevchenko-in-the-socio-cultural-and-educational-space-of-ukraine/>

Мирослава Вовк, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Myroslava Vovk, Doctor of Sciences in Pedagogy, Senior Research Staff, The Head of Department of Pedagogical Education Content and Technologies at Ivan Ziazun Institute of Pedagogical and Adult Education of NAES of Ukraine.

E-mail: miravovk79@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-9109-9194

Кирил Котун, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

Kyryl Kotun, PhD in Pedagogy, Senior Research Staff of Department of Foreign Pedagogical and Adult Education Systems at Ivan Ziazun Institute of Pedagogical and Adult Education of NAES of Ukraine.

E-mail: smartk@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-3661-6689

Received: 19.02.2020

Accepted: 04.03.2020